Број 117. У Темишвару, среда 3. (15.) октобра 1879. Год. II.

465

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Припослано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

Ниш, па Ниш!!

Овогодишњој редовној скупштини српској опет је одређен састанак у Нишу. Влада, која је лани срећно прошла у овоме буџаку Србије, брзо се одлучила, да и ове године остави у запећак стару и нову резиденцију, Крагујевац и Београд, па да се с целим пртљагом сели у новообетовану земљу. Кнез је, веле, тобож гласао за Београд, да покаже како се бар он не боји скупштинске околине. Али се шефу владе усладио Ниш, и Ниш је одржао мегдан над српском престоницом.

Ми смо негда говорили да је Србија мало ћара видела од својих ратних подвига од 1876.—1877. Но сад узимамо реч натраг. Србија је добила више него Косово, више него Сарајево. Она је добила прави политички Елдорадо тамо доле на дну моравске долине.... добила је Ниш!

Помислите, у каквој би неприлици била српска господа после рата, да руси случајно дадоше Ниш бугарима? Где би се у целој Шумадији нашло тако скровито местанце за спокојно обављање народних послова? Где би се могао тако удесно наместити карантин савести и убеђења, као у средини питомих и богоугодних нишлија? Кад нас ухвати страх од неких незваних гостију, па нам престоно место постане зазорно, а ми се лепо склонимо у нишку тишину, па тамо по читаву годиницу дана уживамо сласти домаће среће и покоја. Кад нам се ћудљиви београђани помаме, а ми их ошинемо највишим указом, који скупштинаре позива, да своју дијурну поделе међу доброћудне нишке дућанџије. Кад нас усијане главе хоће да киње својим интерпелацијама и предлозима, кад се избезобразе, те нас називају зликовцима, арамијама и пустоловима, ми их „пер-шуб“ експедирамо у нишки карантин, и тамо им разним кадом истерујемо бубе из главе и жуч из срца. Кад нам у Крагујевцу замирише сумпоровити ваздух и над Гружом нађу густи облаци, а ми се за часак склонимо у нишку долину, где нас чисти зрак оживљава, а ведро небо на нас се осмејкује.

Сва историска важност Ниша губи се према улози, која му је у наше дане намењена. Српска влада показала је да знаде ценити ванредни значај Ниша. У његовим зидинама заседаваће већ по други пут српско законодавно тело, и са његових бедема захориће се глас скупштинских амиција. А скромне нишлије опет ће славити бога, што су дочекале да виде, како су српске паше и мудири вештије подвалџије и сплеткаши него хваљени азиски политичари.

Са Нишом, као зборним местом народних посланика, не може се мерити ни једна од вароши у Србији, колико их год има. Осим неких планинских висова, као што је Копаоник, Медведник, Мучањ, Јастребац, Овчар и Каблар — Србија нема ни једног места, које би тако удесно било за пустињичке скупштине, као што је славни Ниш. Од Београда је далеко шест, од Смедерева шест, од Крагујевца пет, од Јагодине четир, од Ваљева седам, од Пожаревца шест, од Неготине пет дана — а то је пристојна дистанција за оне, којима би се прохтело да виде, шта њихови посланици раде у нишкој скупштини. Од тако зване београдске интелигенције, мало коме ће пасти на памет да по зимском времену путује у Ниш скупштине ради, — а и за то, хвала богу, има лека у Србији, где се још траже пасоши не само од странаца, него и од рођених грађана, кад из једног српског места у друго путују. Скупштинари неће дакле доћи у опасност да због контроле својих бирача дођу у замерку код високе владе, нити ће их саобраћај са образованим светом свратити са благополучног мамелучког пута. То је већ једна јака гаранција: да ће предлози владини пролазити, као намазани. Али треба да узмете у рачун још и то: да у благословеном Нишу нема чапкуна, који сметају власти да ради свој посао изван скупштине. Нема оних гробијана, који се не стиде повереницима прејасне владе поднети песницу под нос и назвати их шпијунима; нема оних незваних обавештача, који после сваке седнице скупштинске воде препирку с посланицима и намећу им своје разлоге, па их још — помислите — и бодре, да не одобравају све, што влада ђ. височанства предлаже! Па колико вреди Ниш, што је тако далеко од страних посланика, дописника и радозналаца, који, што виде и чују, причају без резерве, те пуца брука по свету! Колико одважности и енергије улевају у министарска срца нишки батаљони и градски топови, који се за време скупштине, само из почасти, окрећу скупштинској дворани!

Све су то својства и „качества“, која Нишу указују прво место међу скупштинским резиденцијама у Србији. Те врлине намамиле су и лани београдску владу да свиче у Ниш скупштину од сто и педесет посланика. А ове године Ниш јој је још милије место састанка. Својим лањским делима, она је кроз неколико месеца донизала читаву поворку нових подвига. У Београду и Крагујевцу нашло би се незадовољника, који би их крстили невољалством, док их у Нишу чека хвала и слава за све, што су до сад урадили!

У Београду и Крагујевцу нашло би се пакосних људи, који би народним посланицима шапутали на уво, да потраже рачун од оних буџетских сума, што су лани одобрене на измирење државног дуга изван земље. У Нишу ће их напротив учити, да не питају за оно, што је лани било. У Београду и Крагујевцу нашло би се опаких народњака, који би скупштинским сељацима саветовали, да упореде лањски ванредни буџет са овогодишњим, те да виде колико је прихода дошло из оних извора, који су лани на папиру изгледали тако богати и издашни. У Нишу се неће наћи тако злобних људи, који терају мак на конац, не марећи, што би буџетско сравњење открило министарску тајну, како се расходи балансирају уображеним цифрама прихода, како се дугови гомилају и интереси не плаћају при свем том, што се нови намети заводе.

У Београду и Крагујевцу нашао би се по неки бунтовник, који би добре душе скупштинске доводио у искушење, да понове интерпелацију о тополској ствари, да потраже истражна и судска акта, на основу којих изгибоше толики људи; да заиште рачуна о смедеревској „велеиздајничкој“ парници; да претресу акта комисије, што је испитивала атентат у пожаревачкој тавници; да саслушају извештај министра унутрашњих дела о полицајском атентату на попа Петронијевића и т. д. и т. д. У Нишу нема опасности од таких правоучитеља и политичких расколника. Честите нишлије не трпе у својој средини апостоле, који сеју раздор међу славном владом и народном скупштином. За време скупштинских седница, они се на својим ћепенцима моле богу за браћу амиције, а бацају проклетство на „јолпазе“, што „задевају тија господа министри.“

У Београду и Крагујевцу могло би некоме манитоме радикалцу звекнути у главу, да подсети којега свога земљака у скупштини на преглед државне касе, а такав захтев био би бунтован, јер замислите, какав би утисак учинио на народ прегледалачки извештај у коме би стојало ово: „Долепотписани повереници народне скупштине, узевши у призрење, да наша државна каса није тачно прегледана већ двајест година, узели су у сравњујући претрес рачуне државне за све то време, па су нашли: да је готовина од педесет милијуна гроша, која је 1858. године нађена у државној каси, до данас цела потрошена и по врху тога држава задужена са

ПОДЛИСТАК.

С ОНЕ СТРАНЕ

од А. Х.

ПОСЛЕ ОЛУЈЕ.

(7-ми Наставак.)

Та парница, као и парница Лудвига XVI. то је пробни камен за жирондисте. Све што је слабо, полутанско или бежи, или лаже, не гласа, или гласа без уверења. Међутим људи, који су изрекли пресуду, мисле, кад су краља казнили, ништа више немају да казне, да је 22-ог јануара република готова и срећна. Као да је атеизам довољан, да стамани религију, као да је Лудвига XVI довољно убити, па да се стамани монархија. Чудновата сличност феноменологије терора и логике. Терор се управо почео после краљеве осуде, одмах за њим јавише се племенити детићи револуције, сјајни говорници, мекушни. Жалост је за њих, али спасења нема, и главе њихове падоше, а за њима пође и лавовска глава Дантона и глава мезимца револуцијиног Камил Демулена. — Али сада, сада је бар свршено? Не, сада је дошао ред на неумитне џелате, ови ће кажњени бити зато, што су веровали у могућност демократије у Француској, зато, што су наказивали у име једнакости, да, кажњени као Анахарсис Клоц, који је маштао о братству међу народима, на неколико дана пред наполеоновском епохом, на неколико година пред бечким конгресом.

У свету неће бити слободе, догод се све религиозно, политичко не претури у човечно, просто, подложно критици и одрицању. Окрепчала логика презире канонисане истине, она их изводи из анђеоског чина у људски, она од светих тајана прави јавне истине, она ништа не сматра за неприкосновено, а ако република себи присваја така права, као монархија, — презире је, као и монархију —, не, много жешће. Монархија нема смисла, она се силом одржава, а од имена републике срце јаче куца. Монархија је сама по себи религија. Република нема мистичких молитава, нема божанскога права. Она с нама стоји на једноме земљишту. Није доста мрзити круну, ваља престати и са уважавањем фризиске капе; није доста брисати из реда злочина увреду величанства, ваља признати као преступ и salus populi. Човек ваља да изведе пред суд: републику, законодавство, представништво, све појмове о грађанину и његове одношаје према другима и према држави. Каштига ће бити много; доћи ће да се жртвују рођени, мили — зар је чудо жртвовати онога, кога мрзиш? У томе и јесте главно, да жртвујемо оно што је драго и мило, ако се убедимо, да је оно, неистинито и лажно. И у томе је наша права ствар. Ми нисмо позвани да сабирамо плодове, но да будемо џелати прошлога, да казнимо, да гонимо, да га разазнајемо у свим одећама и да га приносимо на жртву будућега. Она се слави фактично, сатримо је у идеји, у убеђењима, у име човечанске мисли. Уступке немамо коме да чинимо. Тробојна је застава уступак и сувише укаљан, она се дуго неће осушити од јунске крви. И кога у ствари да штедимо? Сви елементи распадајућег се тела јављају се у свој жалосној ругоби, у свој одвратно лудости њиховој. — Шта ви поштујете? Да ли народну владу, шта ли? — Кога жалите? Ваљда Париз?!

Три месеца људи, изабрани општим гласањем, људи, изабрани из целе француске земље, ништа нису радили, и у један мах се усправише колико су год високи, да покажу свету позориште невиђено; осам стотина људи, радећи као један злочинац, као један измет. Крв се лила потоцима, а они не нађоше речи љубави, речи помирења; све, што је имало душе, што је било човечно, осуло се узвиком укора и незадовољства, глас умирућег Афра није могао да умекша тога многоглавог Калигулу, тога Бурбона, развијеног у ситне паре; они су грлили народну гарду, која је стрељала људе без оружја, Сенар је благосиљао Кавањака, а Кавањак је тронут плакао, када је извршио све своје злочинство, на које му показаше адвокатски прсти претставника народних. А грозна се мањина затајала, гора се скрила за облаке задовољна, што на њу не стрељају; ћутећи је гледала она, како купе оружје од грађана, како се декретира депортација, како бацају у тавницу људе за све на свету — зато, што нису пуцали на своју браћу.

Убиство је за ових страшних дана постало обвезно. Човек, који није своје руке умрљао пролетерском крвљу, постао је подозрив за грађане... Већина је бар имала вољу да буде злочинац. А ти вајни пријатељи народа, ритори, пуста срца!.. Један јуначки плач, једно велико негодовање се само чуло, па и то ван скупштине. Тешка клетва старца Лаленеа остаће у памети бездушних ка-

150 и словом сто и педесет милијуна гроша.» — У Нишу се неће наћи пакосника, који би слатки санак народни кварили овако страшном сликом државног газдинства.

У Београду и Крагујевцу могло би се десити, да какав несрећни слободњак понуди своје услуге посланицима за састав предлога о широј слободи штампе, о већој сигурности живота, имања и личне слободе, о министарској одговорности пред судом и скупштином и о многим другим „мечтама», што се врте по главама људи, који држе, да се српским народом даје владати без бича и зобнице! Нишка побожна раја поштује стару библијску пословицу, која вели, да свака власт долази од бога. Турци су их вековима васпитавали за добре поданике, баш као да су слутили, да ће њихове грађанске врлине некада имати тако скупу цену у очима ослободиоца.

Ниш је дакле, у сваком погледу далеко надмашио стара српска сабориштa, и ми се ни мало не чудимо београдској господи, што су га и ове године изабрала за своју скупштинску ћабу. Његови бедеми оградиће народне заступнике од те неблагодарне Шумадије, која неће једном да увиди, да је уставна тиранија најбоља форма владавине и економна пропаст најбоља школа за материјални полет потоњих нараштаја.

У то име и ми поздрављамо другу нишку скупштину и желимо јој добар успех у мамелучком раду, јер само такав рад кадар је да спреми земљиште радикалном преображају данашњег трулог стања ствари у Србији!

Рефлексије на саборске седнице.

Карловци 21. септембра.

III.

Сабор још једнако стоји као конгломерат један, коме се не знају саставни делови. Странке нема никакве, ал не за то, што би се овај сабор могао сматрати, као да је састављен из самих једномишљеника; та ту су људи и из једне и из друге странке пређашњих сабора. Не може се замислити, да је владика Анђелић пригнуо главу под команду новосадске господе; а не може се замислити ни да ће ови опет погнути главу пред њим. Има пак ту велики број људи, који нити хоће да помажу познате тежње Анђелићеве, нити хоће да се даду слепо командирати с друге стране. Ал — нема људи у сабору, који су кадри сами собом дати тип и правац странкама. Ишчекује се са свију страна. Јерархија у колико има својих тежња, чека да јој „народњаци» створе прилику, да изађе с бојом на среду; у „народњачком» табору, као да не знају ни сами, шта би управо хтели. Конференције се држе без да се у њима створио какав програм за радњу на сабору. Операти саборског одбора једина су позитива у овоме сабору; друго је све — којешта. И ваљда тога ради већ у јучерањој конференцији није било ни половине посланика на окупу. Већ се са више страна међу посланицима говори: да су конференције дангуба. Па како ни клубова нема, онда је лако замислити, с каквом приправом улазе посланици у седнице, у расправе саборске.

То се у данашњој седници најбоље могло да примети. На расправу је дошла: „Уредба за местне источно-православне црквено-школске општине у опсегу српске митрополије.» Предмет од највеће важности. Израђен наравно с обзиром на целокупну систему, којом се хоће начело народне црквено-просветне аутономије да спроведе кроз живот народа. „Уредбу“ је израдио члан саборскога одбора др. Светислав Касапиновић; Иса Ћирић на жељу сабор. одбора и сабора самог, примио се известилаштва. Па што је значајно: иза известиоца, који је изложио основна начела овој уредби, заврши се „генерална» расправа. Нико не узе реч, да што примети на та руководна начела. А ипак се у посланичким круговима зна, да има повелика група посланика, који желе битне измене у тој „уредби,“ да учине! Тако се спремају многи, да опредељење § 30. (по току расправе, јер је један § уметут,) односно § 31. у другој алинеји покушају изменити. То је оно место у наредби, где се вели: да је у сеоским општинама председник општински — парох. Измена тога опредељења очевидно је начелна измена, која алтерира дух самог овог операта. Али ипак нико не устаде у прилици, кад је то требало, у генералној дебати, да разложима расветли основаност или неоснованост начела оног, које је у уредби већ уткано, или онога другога, којим би се ово имало заменити. Правило је у свим саборима, да странке или појединци, који основна начела једнога операта у главној расправи гласањем усвоје — и у специјалној расправи стану у битности за операт цео. Специјалне расправе по карактеру своме не могу мењати ништа, што носи на себи начелни значај. Но на нашем сабору, као да место политике хоће да заузме интрига. Бар јој се почиње помаљати сенка.

У специјалној расправи већ одмах у почетку, у насловној алинеји, показала се велика неспособност неких посланика за послове, којих су се латили. Управо је гнусно било слушати бенетање и пренемагање проте Беговића о значају назива „грчко-источног» и „источно-православног;» позивање његово на св. Танасију није ништа могло ослабити немио утисак, што га је учинио на слушаоце тај његов говор. Дефиниција Милоша Папића о истом предмету вреди да се забележи ради вечне успомене. Нека и каснији нараштаји сазнаду генезу тога назива, ево ћемо ту дефиницију забележити: „Источно-православна» зове се наша црква. „Источна» за то, што је прво на истоку засјало сунце науке хришћанске, а „православна» за то, што смо „православни.» — Не подсећа ли нас овај посланик на оног Доситијевог црногорског игумна, који рече: да је дуга дуга, а не качни обруч. — Бадава је др. Ника Максимовић лепо разложио: да питање назива нашег ваља, као засебан предмет, јер је врло важан за нас, засебно расправити, те учинити потребне кораке на надлежном месту, да се један пут дође до признања правог историског назива нашег и од стране државне власти — већина је то узела олако, те решила с места.

Била је и једна немила епизода у данашњој седници. Коста Поповић из горње Крајине, један од оне двојице заступника једнога среза, пошто му је избор уништен, не може да се врати кући, јер нема чиме, — моли сабор да му изда неке две стотине и неколико форината. Достојни му друг, Илија Гутеша, начинио му је тај рачун и кортеиновао међу посланицима за свог „пријатеља.» Човека, који иоле поноса у себи има, морали би до срца увредити разлози, којима су пријатељи овога Косте Поповића гледали да увере сабор о оправданости његове молбе. Један је рекао: да он не може отићи из Карловаца, јер нема ни повчића; други је молио, да му се бар као предујам даде онолико, колико је најмање нужно да може отићи кући. Позивали су се неки и на „хуманитет.» Добро је рекао др. Ст. Павловић, да би се тим, што би се овоме човеку признало право на путни трошак и дијете, отворила широм врата злоупотреби ове врсте, какву је и он учинио. Он је знао, да два заступника из једног среза не могу бити; није дакле требао долазити, него чекати код своје куће решење сабора у овој ствари. Овако, може се догодити, да ми из тих крајева добијемо у будуће и десет заступника из једног среза.

Из расправе у томе предмету, која се узгред речено свршила с тим: да је одобрено 50 ф. да му се да, а по довршеној истрази у томе срезу та сума поврати од оне странке, која је крива — јасно се видело, какви мотиви руководе у горњој крајини неке људе при изборима за сабор. Ту, и још у нечем ваља тражити кључ загонетци: зашто се при изборима за саборе не види у тим крајевима рачун о познатим и признатим способним родољубима, и зашто тамо влада девиза проте Беговића: ма народ хоће из своје средине људе!

„Народ» је и послао из своје средине људе на овај сабор скоро искључиво. Али у расправи ове општинске уредбе, поред њих седамнаест заступника отуда заједно с протом Беговићем, ни један се не нађе да предложи какву измену у корист и према околностима онога краја. Што је специјално за оне крајеве одређено у овој уредби, заслуга је — владике Живковића. Он ставља исправке, који обухватају оне и овдашње потребе; други седе и — ћуте. Ту се показује, колико вреди разлог тамошњих агитатора, који шаљу „своје» људе; јер су овими само познате тамошње специјалне потребе. И прота Беговић је устао, ал само — да се бламише. Место да пази на то, да се „уредба» удеси најбоље и најкорисније за народ, он се труди да се истакне као „логичнији» од владике. Ал — ко другом јаму копа, сам у њу пада. Тако је данас било и са сиротим протом — Беговићем!

Сабор је истина тек почео свој рад. Али данас већ нема у њему: Суботића и Ћушевића; отишли су за другим послом. Нема у седници ни дра. Полита; отишао је за другим послом. Неки још нису никако ни дошли. Новосађани се после седница журе кући, да не троше овде.

Сад се види, ко је управо био сабор — прошлих година!

ИЗВЕШТАЈ

САБОРСКОГ ОДБОРА О РАДУ СВОМ У ГОДИНАМА 1875—1879.

II.

УПРАВА, МАНИПУЛАЦИЈА И НАДЗОР СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ НАРОД. ЦРКВЕНИХ ФОНДОВА И ЗАКЛАДА НАРОДНО ЦРКВЕНИХ ДОБАРА.

Већ је напред изложено, каква је претходна расположења саборски одбор учинио, да може рад свој у погледу нар. црк. фондова и фундација, и народно црквених добара отпочети и управу и надзор над истим успешно вршити.

Како се само така манипулација фондова коректном и успешном назвати може, која се унутар граница у напред установљених предрачуна креће, и докле се фондовима према снази њиховој на дотичну цел располаже, то је саборски одбор, чим је управу фондова преузео, одмах предрачун прихода и расхода свију срп. нар. црк. фондова и заклада за годину 1875. установио и за тим за сваку идућу годину установљавао. Предрачуни ти поднашани су по захтеву високо кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе истоме на увиђење.

Упознавши се са стањем појединих фондова и уверивши се о томе, да су многи дужници срп. нар. црквених фондова са плаћањем камата од дуго времена заостали, и да заостале камате огромну своту износе, одредио је закључком својим од 6. (18.) септембра 1875. број зап. 254. да се заостале камате енергично истерују, давши у том погледу нужна упутства како књиговодству, тако и фискалу срп. нар. црквених фондова. Наредба та показала се успешном, јер по гласу последњег извештаја фискаловог — осим неких већих дужника, против којих су такође већ нужне мере судбеним путем учињене — нема дужника, који би више од 3 године камату дуговао.

Поглавито је пак настојавао, да се готовина срп. народ. црк. фондова, кад год је таке у благајни било, на приход изда. С тога је скоро у свакој својој седници дозвољавао зајмотражитељима зајмове уз пупиларну сигурност, наредивши закључком својим од 28. јула (9. августа) 1857. бр. 52. с каквим документима имају зајмотражитељи доказати довољност понуђене хипотеке за пупиларно обезбеђење зајма.

Одмах у почетку свога рада обележио је саборски одбор високом кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе се

нибала, а понајбоље ће се прочитати на челу малодушних, који се, изричући реч република, преплашише смисла њенога.

Париз! Како је дуго то име сијало као свезора путовођа народима; ко га није волео, ко му се није клањао. — Али његово је време прошло, па маните га нека са позорнице сиђе. У јунским данима он је отпочео велику борбу, коју он довршити неће. Париз је остарео — па му младићске маште више не приличе. Да на ново оживи, нужни би му била силни потреси, вартоломејске ноћи, септембарски дани. Али јунски ужаси нису њега оживели; па од куда ће дрти вампир добити још крви, крви праведничке, оне крви, у којој се 27-ог јуна огледало осветљење, које приреди ликујућа буржоазија. Париз је волио да се игра солдати, он је подигао на царски престо срећнога војника, он је тапшао злочинствима, која се називаху победе, он је подизао статуе, он је буржоаску фигуру малога капрала опет успоставио после петнајест година на ступ, он је побожно преносио прах установљачу робства, он се и сада надао, да ће у војницима наћи спаса од слободе и једнакости, он је позвао дивље ордије подивљалих африканаца противу браће своје, само да се с њима не подели и клао их је бездушном руком убиоца по занату. Нека би сносио последице својих дела, својих погрешака... Париз је стрељао без суда... Шта ће изићи из те крви? — ко ће то знати. Али ма шта да изникне, довољно је то, што ће у том разгару беса, освете, раздора, погинути свет, који дави новога човека, који му смета да живи, који смета будућности да се укорени. А то је дивно, и с тога: Живео хаос, рушење!

Vive la mort!

И здраво новој будућности!

III.

LVII. ГОДИНА.

Републике једне и недељиве.

Ce n'est pas le socialisme, c'est la republique!

Говор Ледри-Ролена у Шалу-у 22. октобра 1848-ме године.

Ових се дана прослављао први вандемјер педесет седме године. У Шалу на елисејским пољима сабрале се све аристократе демократске републике, сви чланови законодавних тела. При крају ручка Ледри-Ролен је изговорио сјајну беседу. Беседа његова пуна црквених ружа за републику и оштрога трња за владу, постигла је велики успех и заслужила га је. Када је престао говорити, разлеже су громко Vive la Republique démocratique! Сви се устали и сложно, торжанствено, гологлави, отпеваше Марсељезу. Речи Ледри Ролена, звуци заветне песме ослобођења и бокали вина са своје стране одушевише сва лица, очи су сијале и сијале су у толико више, што све, што се је по глави мутило, није прелазило преко усана. Добоши у стану на елисејским пољима напомињаху, да је непријатељ близу, да опсадно стање и војничка диктатура још траје.

Већина гостију били су људи у најбољим својим годинама, али који су већ више или мање окушали своју снагу на политичкој арени! Бурно, ватрено су говорили они између себе. Колико је енергије, колико мушке воље, племенитости у характеру француза, када још нису угушили у себи она начела своје народности, или се већ куртализали ситничарског и прљавог ћивтарлука, који као жабљак покрива зеленилом читаву Француску. Каква јунаштво, какав одважан израз на лицу, каква готовост да се потврди делом — реч! Одмах би појурили у бој, стали би под куршуме, да казне или да кажњени буду. Ја сам дуго гледао на њих и мало по мало нека несносна туга овлада самном и належе на све моје мисли. Стаде ми ужасно жао тих таких људи — племенитих, одушевљених, умних, даровитих, умал не цвет новога колена... немојте мислите, да ми их је жао било с тога, што они може бити неће доживети до 1-ог бримера или до 1-ог нивоза 57 год., што ће може бити на недељу дана изгинути на барикадама, пропасти на галерама у депортацији, на гиљотини, или што ће их по новој моди може бити стрељати везаних руку, у ком било углу карусељскога трга или испод спољашњих бедемова... све је то врло жалосно, али ја то жалио нисам, моја је туга дубља била.

Ја сам их жалио рад искрене њихове заблуде, ради њихове савесне вере у немогуће ствари, ради њихове ватрене наде, која је исто толико чиста, колико и привидна, као ритарство Дон-Кихота.

(Наставиће се.)

преставком својом од 28. јуда (9. августа) 1875. СО. 199 о 128 своје становиште у предмету дозволе зајмова из срп. нар. црквених фондова, изјавивши, да са обзиром на автономију српском народно-црквеном сабору у делима цркве, школе и фундација највишим решењем од 14. маја 1875. осигурану и с обзиром даље на положај и одговорност своју спрам сабора, као најпосле и с обзиром на одредбу §. 22. писмо д.) саборског устројства држи, да право дозволе и дознаке зајмова из свију срп. нар. црквених фондова искључиво њему припада, и да се дакле одрешеним сматра од дужности, која је за пређашњу управу нар. црквених фондова постојала, наиме, да закључке своје, којима се зајмови из неприкосновеног и клирикалног нар. црквеног фонда дозвољавају, вишехваљеном министарству пре удејствовања њихових на одобрење подноси.

Но хваљено министарство са отписом својим од 18. августа 1875. бр. 19706 то становиште није усвојило, него је саборски одбор са позивом на §. 32. саборског устројства упутило, да закључке своје у погледу дозволе зајмова из напоменута два фонда пре изведења на одобрење подноси.

Које са тог, врло спорог поступка при давању зајмова, које пак услед отплате већих капитала у течају прошле год. нагомилала се у благајни срп. нар. црквених фондова готовина преко 300,000 фор. У намери, да ускори поступак при дозволи зајмова, донео је саборски одбор под бр. зап. 546 из године 1878. закључак, по смислу којега из своје средине изашље комисију, која би у случају, да се између редовних седница саборског одбора довољно расположиве готовине у благајни фондовој скупило, ту готовину поред пупиларне сигурности на приплод издавала, и о дозвољеним зајмовима у идућој седници саборског одбора извештај поднела.

Уједно узевши у обзир већ сакупљену прекомерну готовину благајне, пошто се иста на хипотеку није могла издати, то да не би бесплодна лежала, наређено је, да се иста „централној штедионици" у Будимпешти', који је повчани завод са своје сигурности познат на камату изда.

Закључак односно поступка при давању зајмова није ступио у живот, јер високо кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе са отписом својим од 20. јула т. г. бр. 18201 не хтеде на њега пристати; а закључак гледе плодоносног смештења свote од 300.000 фор. а вр. код „централне штедионице" и Будимпешти извршен је у априлу тек. год.

Код реченог завода уложена је услед тога расположења свота од 100.000 фор. на по године дана; а свота од 100 хиљ. фор. на неизвесно време уз тромесечни отказ. све три на 5% камате.

Главница клирикалног и манастирског фонда умножена је тиме, што је настојавањем саборског одбора ствар поклона учињеног од стране управе и братства манастира Бездина у год. 1870. докончана тако, да су поклоњене винкулиране државне обвезнице манастирске манастиру повраћене, а невинкулиране у своти од 10.532 фор. 50 н. половином у клирикални, а половином у манастирски фонд узете, исто тако и готовина од 2775 фор. 98 нов.

Што се тиче јерархијског фонда, то је саборски одбор енергично настојавао, да се све залишне сесије, које су од појединих црквених општина присвојене, и од којих су приходи на општинске цели употребљени, цели својој, односно ерархијском фонду поврате заједно са приходом, што су га општине међу тим од тих сесија побрале.

Ако ово настојавање саборског одбора и није имало потпуног успеха — јер још многе општине дугују знатне своте у име побраних прихода од залишних парохиских сесија — ипак је услед тога настојавања јерархијски фонд умножио се тако, да је сада трипут већи, него што је био онда, кад га је саборски одбор под своју управу примио. Из тога фонда већ много свештеника добијају годишњу приномоћ у допуну недовољне дотације им.

Најпосле испословао је саборски одбор код односних земаљских влада дозволу, да се залишне парохиске сесије, као својина јерархиског фонда на име истога фонда грунтовнички преписати могу.

Са истом озбиљношћу старао се је саборски одбор и за то, да се неуплаћени саборски трошкови и верозаконски принос покупе и тиме од фондова отклони велика штета, која отуд истиче, што фондови, који су те трошкове предујмили, односно што неприкосновени фонд, из кога се дотација епископима потпуно издаје, ма да цела годишња свота верозаконског приноса у речени фонд не утиче, губе камату, на те ван благајне срп. нар. црквених фондова налазеће се неутеране своте, које укупно износе око 300.000 фор. — Наредбе саборског одбора од 14. (26.) априла 1877. бр. зап. 66. од 20. септембра 1877. бр. зап. 360. од 24. марта 1877. бр. 155., и 9. (21.) маја т. г. бр. зап. 229. којима се епархиске власти озбиљно позивају, да нареде прикупљање тих заосталих дугова, и којима се евентулно и капитализирање тога дуга дозвољава, сведоче о том настојавању његовом; но на жалост том настојавању ни мало не одговарају постигнути резултати, као што се то из последњег исказа о рестанцијама тих дугова види.

Неприкосновени и клирикални фонд умножени су још особом оставине пок. епископа Платона Атанацковића између истих и профаног наследника; међутим коначно обрачунање између фондова и оног наследника још није објављено: ово ће се тек по окончању у том предмету текуће парнице моћи извршити.

У току периоде рада саборског одбора умножио се број под управом му стојећих фондова још са следећима: 1.) Са стипендиском закладом пок. Ђурђа Сервијског, која износи 63.000 фор. 2.) Са фондом манастира Гомирја у своти од 20,000 фор. 3.) Са стипендиском закладом пок. Глише Живковића, пароха негда утињског, која износи 10.525 фор. 4.) Са стипендиском закладом Атанасије Бајића, која износи 3000 ф.

Последње две закладе још нису ступиле у живот, јер услови за њихово оживотворење нису још наступили.

(Наставиће се.)

Угарски се сабор распустио на 14 дана. Узрок је, вели се, оскудица у материјалу, а с друге се стране додаје и то, да још нису многи посланици били искупљени, те се нису могли ни разни одбори саставити.

Мађарска регниколарна депутација одговорила је на хрватски нунцијум. Хрватска би депутација предузела већања, али још нема бана Мажуранића, те, како један пештански лист јавља, депутација ће бити приморана да и без заступника хрватске владе отпочне радити. „Преса" додаје уз ту вест: та то звони, као да је прелом између бана и хрв. нар. странке на прагу.

Беч 30. септ.: У министарству спољашњих послова била је заједничка министарска конференција, која је трајала више сата. Саветовало се о предлозима, што ће се делегацијама поднети.

---

1. о. м. беше у Бечу заједничка министарска конференција под председништвом царевим. Утврдио се буџет за 1880, а сазив делегација није опредељен, али ће свакојако то бити око половине новембра.

„Политика" пише, да ће аутономиски одбор петнаесторице скорим радити на предлозима о измени устава, и то чим се споразум у појединостима постигне. Општи нацрт уставног програма аутономистичког овај је: 1. јачање заједничких делегација, као највишег представништва државног јединства, дакле оживљавање конгреса делегованих из фундаменталних чланака; 2. проширавање компетенције земаљским саборима; 3. Неприкосновеност аустро-угарског изравнања; 4. Упрошћење земаљске управе у смислу познатих Хохенвартових и Дунавских предлога; 5. Што више могуће ширу аутономију окружну и општинску у неполитичким стварима.

Беч 2. октобра: У данашњој седници посланичке куће изабран је граф Коронини скоро једногласно (од 341 гласа 338) за председника. Наступна беседа је била особито вешта и задоволила је све странке. Чеси су с допадњем поздравили читав један ставак његовог говора, у ком вели да му је мило, што види тако ваљан, раден и интелигентан народ, чији су се синови увек храбо борили, кад год је требало отаџбину бранити, да ради заједнички на парламентаризму; уставовцима се допало енергично изнашање уставног гледишта; анексионисте задовољаваше ставак о окупацији, а опште допадање разлегаше се при говору о општој потреби штедње.

Праг 1. октобра. Престолонаследник ће кроз најкраће време да наступи овде цивилно звање код земаљског заповедништва.

Задар 29. сеп. Данас ф.ц. м. Виртемберг приспео у Сењет а сутра путује у Лијевно. Из Котора се је херцог телеграфски кнезу Николи захвалио на сјајном дочеку. — Родић је данас прегледао у Гравози војску, оружницу, школе и царинару.

---

28. пр. м. одобрио је кнез Никола уредбу за санитетску службу у пристаништу и на мору, коју му је савет предложио и наименовао је капетана за барско пристаниште.

Из **Софије** јављају, да су се последњег септембра отпочели у Бугарској избори за скупштину. Говори се, да ће и турци у изборима учествовати. Говори се, да је победа владине странке осигурана.

Из **Букурешта** јављају под 1. о. м. да су власти које претњом, које силом задржале гомиле молдавског народа, који су пошли у Јаш, да растерају јевреје. Говори се, да су на то коморски чланови мањине људе наговорили и сад ће да интерпелују владу, што је она људе натраг вратила, кад су ови по налогу својих спајија пошли приватним послом у Јаш.

Из **Цариграда** јављају, да је гувернер у Солуну упућен да дâ руском конзулу сатисфакцију.

Из **Симле** јављају: услед насталог мрака не могаше генерал Бекер 26. септ. непријатеља напасти. 27. у јутру прикључи му се и генерал Мекферзон, али је непријатељ преко ноћи умакао и за собом 12 топова оставио. Коњаништво је пошло у потеру за њим, али се је он потпуно расејао, само су се поједина одељења могла достићи. Генерал Роберт је посео 30. сеп. Балахисар. Он телеграфише, да сада Енглези имају 110 упљенених топова.

Из **Симле** добија под 1. о. м. „Р. Оф." ову вест: Јуче на подне генерал Роберт у пратњи емира свечано уђе у Кабул. Две регименте поседоше Балахисар.

ДОПИСИ.

Београд 29. септембра.

Ја сам вам још пре два месеца јавио, да ће се за сада сазвати редовна скупштина, а велика тамо у зиму, кад се заледи Сава, и Дунавом снегови покрију путове. Тако је и било. Као што знате, мала је скупштина сазвана и то у Ниш, где је полиција и војска још лане дресирана за маневре око скупштине. Говорило се, да је кнез био за Београд, но то је само виц дворски, којим се хоће да покаже како и кнез има свога мњења у оваким питањима, и како се не боји скупштине, па ма где се она састала. Устав је истина дао право кнезу да одређује место састанка скупштине, али као што су сва остала владалачка права прешла у руке нашег првог министра, тако је и ово право његова својина.

По министарским канцеларијама јако су се забунили, спремајући акта за сеобу у Ниш. Чиновници вичу на ову наредбу, јер им је дотужело вући хрпе папира, протокола и регистара тамо и амо и мотрити да се ништа не загуби. Нарочито се љуте у министарству грађевине, што морају цео железнички план и толике предлоге и оферте са целом преписком министарства носити чак у Ниш у најгоре доба године. Но влада на то ни главе не осврће. Њој је Ниш најсигурнији, — а то је оно што се њој пре свега допада.

Говори се да ће Радивоје бити наименован за кнежевог посланика. Но не верујем да ће се он примити тога положаја, јер није научио да седи на посланичкој клупи, већ на министарској столици. Он и сада управо министрује нашом полицајском струком. Сваки дан иде у Туцакову канцеларију и тамо пише рецепте, којих се наш назови-министар држи као пијан плота. Чиновници, што из унуташњости долазе и сада упућује Туца Радивоју с речма: иди ти брате и твоме и моме министру. Што ти он рекне, то је речено и то ће бити; а што ти ја кажем, то може бити и не бити, јер сам приближелдија у овом министарству. Из свега се види, да Радивоје није одступио једино због својих домаћих неприлика, него из других узрока, које он за сада таји. Мени се чини да је и самом Ристићу ишло у рачун ово привидно отступање Радивојево, јер је тиме угодио некоме .... а себи одрешио језик да може све, што је било, бацити на Радивоја, — као што то преко неких искључно његових присталица и чини. Неки опет мисле да се Радивоје резервира за састав кабинета онда, када Ристић постане немогућан. Но то су кафанска нагађања, без икаква смисла, јер Радивоје зна, да би над Ристића довео друге људе на владу, а не оне, на чија се леђа товари одговорност за све, што је лошега узимано под Ристићевим кабинетом. Да се не би замерио код својих полицајаца, г. Радивоје бацао је на страну све молбе противу њих, те сад сиромах Туца, мора да вија оптужене чиновнике и да их огорчава противу себе. Он је сам причао, како је био запрепашћен, кад је наишао на хрпу недирнутих аката о злоупотребама полиц. чиновника. —

Још се не зна, који је оферт за железницу примљен од владе. Руски заступници чине све могуће да добију концесију. У њиној је компанији и генерал Комаров. — познати швиндлер делиградски. Да би задобио наше министре, он их диже у небеса у своме листу и позива руску владу, да по што по то подржава Ристића. Ових дана очекује се из Петрограда још један повереник железн. друштва. Он ће, како чујем, донети знатну суму новаца, — погодићете зашто. У министарству грађевине говоре, да ће тај рус донети неку допуну ранијег предлога и тиме одржати превагу над свима осталима офертима. — Кнез и Ристић више нагињу на страну руског друштва, наравно, ако испуни неке „претходне услове," министар грађевине врда и тамо и овамо. У министарској седници показује се наклон русима, а у својој канцеларији фали оферт аустро-угарског државног друштва.

Владимир је опет предузео послове у министарству финансије. Оболео је јако, али му се опет не упушта министарска столица и плата.

Кнез и влада поћи ће у Ниш 15. октобра, а министарски багаж два дана раније. Код све сигурности под нашом красном полицијом, наређене су тајне страже целим путем и већ испраћена њушкала, која ће свуда завирити пре но што високи путници стигну.

—иħ. **Загреб** 1. Октобра.

Већ вам се дуго нисам јавио с овога краја; не можда, што не бих имао градива, већ што навлаш нисам учинити хтео због важних разлога. Афером обровачко-книњанском узвреше чувства модерних Хрвата и они излише свој гнев спрам Срба. Ну ко је помно пратио сав тај догађај, видео је — ако није слеп био — да несу баш ондешњи Срби толико криви, већ да је кривња, у супрот, с хрватске стране. Не могу се узговољити, што се свраћам на ту ствар. Ну ствар је тако важна, и можда важнија, него су хтели сами они, који су је подстакли. У Далмацији је до сада елеменат српски и хрватски био у слози и љубави, увек су заједнички радили против заједничког непријатеља — Талијанца. Неје се до сад питало, јеси ли Србин или Хрват, већ, јеси ли наш? Јака је до сад била „народна странка," и успешно се је борила — ну како ће то од сада бити? Не знамо, но бојимо се јако!

Но доста о овој толи тужној ствари. Пређимо раље на ствари, које нас морају више занимати, на друго, како ће, наиме, испасти нова финансијска нагодба с Угарском. Будимо искрени — ми се не надамо ничему доброме, док је на челу те депутације познати Мразовић и Мишкатовић Ови су људи толико атентата на хрватска права починили, да и ова издаја не би изненадила наш народ. Нунцијум. хрватски тако је мршаво и зло састављен, да се морамо гро-

зити, како наша регниколарна депутација, крај толиких беда и вапаја нашега народа онаке, услове у своме нунцијуму ставља, како ће наш народ још у веће зло бацити. Очевидно је, да хрватски народ пропада и материјално и морално. А како и не би: сваким даном расту рапидно порези и даће, дочим дохотци исто тако падају. Од куд ће убоги народ да се подигне? Под овим условима никада не. Све те околности не ће наши „отци" да разумеју и да народу помогну. Ви ће те, господине уредниче, можда помислити, да ја претерујем. Ни пошто не, већ ја, шта више, говорим из осведочења премало.

Читали смо одговор мађ. регникуларне депутације на хрватски нунцијум. Нисмо се изненадили — то смо очекивали, само нам је срце зебло, помисливши, како наш народ незаслужено трпи, како се по својих људих продаје и издаје. Господине уредниче, ви уређујете српски опозициони лист, ви оцењујете добро и успешним маром систем и догађаје у Србији; осврните се родољубиво и на хрватски народ, пратите и наше ствари; посветите и Хрватској неколико редака, биће вам захфалан овдешњи пук; помоћи ћете много Хрватској а и српско-хрватској ствари. Вас неће пленити, к'о што пленише „Брану"; а стећи ћете си симпатији и љубави у Хрватској.

У **Вел. Гају**, 24. Септембра.

Данас је обављен избор свештеника на овдашњу упражнену парохију. Као почасни изасланица конзисторијски били су г. г. прота вршачки Ф. Трандафиловић и намесник и парох вршачки Георгије Вукашиновић. — Компетената било је пет. Димитрије Силађевић, свештеник мало-гајски, Ђура Стајић иланџсанки, Јоан Мишић, ђирски, Јован Јовановић капелан сочански и г. Коста Цијук, правник и богослов из Вршца.

Пошто се месна црквена општина у две странке поделила, гласало се за два компетента. По свршетку гласања буде изборни записник прочитан с примедбом том, да је Силађијевић парох мало-гајски 24 гласа добио, а Стајић иланџански 15. — Сад настаје тек питање, који ће ову парохију получити, јер компетенат мора две трећине гласова за себе имати и онда је тек од општине изабрат. —

Примећујем, да се је партаја пароха Силађевића у присутству многих присутном намеснику тужила, како је свештеник Стајић својој странци новаца, па и пића пре избора давао, перовођи, који је и мали кнез, џепни сат и цигаршпиц поклонио. — Исти перовођа (Жива Бекић) давао је члану црквене општине, Голубу Максимову, 10 фор., само да би овај гласао за Стајића; но овај не хтеде ту понуду примити, рекавши му, да он хоће попа, а не за један дан десетицу. — Даље се још говорило избору, како је г. Ђура обећавао општинарима да ће им дати 800 фор. да си купи парохијски дом, па ће му они временом по могућству вратити. —

Свако из овог увидети може, да тек сад кукавном свећенику два зла предстоје, а ко је свећеник, па нема средстава за ота зла, мора ма да је вредан и паметан свећеник јошт поред простог народа натраг да остане. Шта ће даље бити и који ће за пароха на парохији од конзисторије потврђен бити, јавићу вам. —

Предлози саборског одбора.

УРЕДБА ЗА МЕСНЕ ИСТОЧНО-ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕНО-ШКОЛСКЕ ОПШТИНЕ У ОПСЕГУ СРПСКЕ МИТРОПОЛИЈЕ.

Л. О седницама општинским. §. 36. Скупштина се редовно држи сваке године месеца Фебруара и Новембра; но председник може и дужан је по потреби и ванредну скупштину сазвати услед закључка месног црквеног одбора, или на захтевање једне петине свију скупштинара. Ови су дужни уједно означити предмете, ради којих желе, да се скупштина сазове.

§. 37. Дан скупштине заједно са предметима, који ће у скупштину на претрес доћи, има се објавити начином у §. 21. прописаном, и то по правилу на 8 дана раније.

§. 38. Сваки скупштинар може у седници чинити предлоге, и ови се имају у претрес узети, ако га у томе потпомогне најмање 6 скупштинара.

§. 39. Да може скупштина правоваљану одлуку донети, мора бити присутна половина скупштинара, рачунајући у тај број и одборнике.

Ако се при првом сазиву не скупи нужни број скупштинара, онда се има најдуже до 15 дана прописаним начином сазвати нова скупштина, у којој присутни скупштинари без обзира на њихов број правоваљано решавају.

§. 40. У скупштинама се гласа јавно, изузимајући случај, где је тајно гласање овом уредбом нарочито прописано, и кад се о користи или штети каквога скупштинара ради. У том случају има такав скупштинар из седнице иступити.

§. 41. Јавно гласање бива или сугласном изјавом скупштинара или устајањем или поименце.

По именце гласа се:

а) ако то шестина присутних скупштинари иште;
б) ако претседник изјави, да другим начином није кадар већину гласова о предложеном питању да разабере.
в) о свим оним предметима, који се епарх. адм. одбору или влади на одобрење подносе.

При гласању поименце одговара се: „прима се" или „неприма се."

Тајно гласање бива давањем листића.

§. 42. У свакој црквеној општини води се записник у који ући имају:

а) предлози од речи до речи;
б) питања о којима се гласало;
в) при гласању поименце име сваког, који је гласао како је гласао;
г) закључци уједно са разлози.

Одељена мњења и ограде сваког скупштинара морају се на његово захтевање у записник завести, ако их је тачно формулисане председнику предао.

Овака одељена мњења и ограде не прече извршење донесених закључака, али ослобођавају дотичног скупштинара од сваке одговорности за штету, која из таких закључака постане.

§. 43. У српским општинама пословаи је језик српски са ћирилицом.

§. 44. Записник скупштине одоставерава сама скупштина, ако се у течају исте за одоставерење приреди.

Иначе одређује скупштина, и то пре по што се приступа дневноме реду, осим председника и перовође још 6 присутних скупштинара, који ће записник са председником и перовођом одоставерити и потписати. Записник скупштине мора бити најдаље за 8 дана од дана скупштине састављен и одоставерен.

§. 45. Изводе из записника скупштинских издаје председник с потписом својим и са потписом перовође под печатом црквено-општинском.

§. 46. Записник скупштине подноси се, и то најдаље за 14 дана од дана скупштине у препису потписима председника и перовође одоставереном, дотичној епарх. админ. власти ради знања дотично ради одобрења.

§. 47. Ако би црквена скупштина очевидно занемарила своје дужности, или би испуњење законитих, правоваљаних и правомоћних наредаба хотимице пречила; или би ради непрекидне међусобне распре и метежа у то стање дошла, да више пута до никаквог закључка неби дошла; то ће дужан бити епарх. адм. одбор, чим о томе дозна, да поведе истрагу и према резултату истраге да скупштину разреши.

Против оваког решења припада свакоме скупштинару право призива на саб. одбор, али овај призив нема обуставне снаге.

У оваком случају дужан је епархијски адм. одбор поставити орган, који ће привремено обављати скупштинске послове.

К. О председнику општине. §. 48. 1) Председник црквене скупштине представник је дотичне црквене општине према властима и према страним телима.

2) Председник прима све списе, који на на општину гласе и долазе.

3) Само председник сазива законито скупштинске седнице, изузимајући случај у овом §-у под бр. 10 означен.

4) Председник руководи и изриче закључење.

5) Он означава ред, којим да дођу предмети у претрес, но скупштина може тај ред и преиначити.

6) Он може опоменути говорника, који се од ствари удали, да се држи ствари.

7) Он може говорника, који проузрокује неред, на ред опоменути.

8) Он може говорнику, који се и после опомене ствари не држи, или ред и даље квари са привољењем скупштине реч одузети.

9) Он је дужан старати се да се у саветовању ред и мир држи, и зато му припада право, да седницу на неко време, али најдуже на по сахата прекине, ако се ради немира и нереда не може саветовање уредно водити.

Па ако се и по истечењу тога времена мир и ред не поврати, онда је властан председник седницу закључити, али мора најдуже до 15 дана другу сазвати.

10) Председник је дужан у §. 36. означену ванредну скупштину сазвати.

Ако председник не би хтео учинити, онда ће епарх. админ. одбор услед дотичне пријаве именовати повереника, који ће по прописаном начину скупштину сазвати и у скупштини председавати.

У овом случају дужан је повереник уједно и истрагу против председника повести и истражне списе епархијском административном одбору поднети.

11) Ако председник дужности своје у опште неће да врши, дужан је епарх. администр. одбор, чим о томе дозна, наредити истрагу и према успеху исте решење донети.

§. 49. Потпредседник има сва права и дужности председника, кад овога нема, или кад је овај препречен.

§. 50. Перовођа ако није члан скупштине нема решавајућег гласа у скупштини.

Л. Месни црквени одбор. §. 51. Месни црквени одбор састоји се у општинама до 2000 душа из 6 чланова; у општинама до 4000 душа из 9 чланова, у општинама од преко 4000 душа из 12 чланова.

§. 52. Председник је овом одбору председник, дотично потпредседник скупштине, а перовођа му је перовођа скупштине.

Парох ако није председник скупштине, има почасно место с десне стране председника.

§. 53. Одборници се бирају на 3 године.

§. 54. Ако се које место одборника у течају године смрћу или добровољним иступањем или правомоћним искључењем упразни, попуниће га прва скупштина.

§. 55. Седнице одборске држе се прве недеље сваког месеца, а по потреби, или ако то најмање трећина одборника узиште, има председник и ванредну седницу заказати.

§. 56. Председник опредељује ред предмета за саветовање и руководи расправе.

§. 57. Сваки одборник може предлоге чинити.

§. 58. Да може одлука ваљана бити иште се половица уредно сазваних одборника; већина одлучује, а где су гласови са гласом председника наједнако располовљени, то одлучује она страна, са којом је председник гласао.

При претресивању предмета има бити присутан онај члан одбора, коме је дотична струка поверена.

§. 59. Записник се води о свакој седници, а има у себи задржавати имена: председника и потпредседника и присуствујућих одборника, даље предмете знања или претресања ради предложене, стављена питања и донесене закључке.

Осим тога могу доћи у записник и одељени гласови и ограде, но само онда ако се то у седници искало, и садржај њихов тачно означио буде, иначе не.

§. 60. Записник одборски одоставерава се у истој или најдаље у првој идућој седници одборској а потписује га председник, перовођа и чланови, који су били у седници присутни.

Изводе из одборскога записника издаје председник са перовођом под печатом црквено општинским са својим потписима.

(продужиће се.)

Наш цењ. извештач са нар. сабора шаље нам ову изјаву од 30 септ.:

У 114. бр. „Нар. Гласника" ставили сте на једном месту извешћа саборске седнице беленку, којом велите: „да се не слажете са извештачем, јер сабор има право да усвоји или не усвоји оно, што му се предложи, према томе и т. д." Оно је све тако. Само у томе извешћу нема ни трага каквом субјективном мњењу извештачевом,[1]) него је просто регистровано у кратком изводу, али верно оно, што је који члан сабора казао. Уредништво дакле може се не слагати са наводима и назорима дотичнога говорника, а не са извештачем.

Што се тиче саме те ствари и извештач мисли, да је коректније било прихватити предлог дра. Н. Максимовића, који је хтео: да се наслов из „уредбе о општинама" остави, те да се по довршеној расправи целе уредбе узме у пертрактацију, и онда да се усвоји оно, што сабор нађе да је најбоље, али у исти мах, да свестраним претресом изнађе и углавити прави исторично-религиозни назив народа српског и уједно да се том приликом учине најзгоднији кораци (можда представком) на надлежно место, да се тај назив и од законодавних фактора призна. — Оволико ради објашњења.

---

[1]) На коју страну пагиње субјективно мњење г. извештача, могли смо закључити из ових речи: „др. Максимовић ставио је тај предлог очевидно услед карактеристичне мотивације њених..." и „М. је баш на основу овога хаоса..." и др. У осталом, оној примедби није ни била главна циљ, да искаже неслагање са и. извештачем. Ур.)

Трговина и обртност.

Темишвар 2./15. октобра. (Житна радња).

Шеница	73	кил.	тешка	ф.	10·60—10·90
«	74	«	«	ф.	11·30—11·50
«	75	«	«	ф.	11·80—12·—
«	76	«	«	ф.	12·— до 12·25

Раж нова по мет. цен. ф. 8·— до 8 10 јечам за бренерације ф. 7·——7·30 зоб нова м. ц. ф. 5·90—6·— кукуруз ф. 6·60—6·65, репица мет. цен. ф. 9·50 до 9.60. (Све по 100 килограма.)

Штајнбрух, 28. септ. (Свињска радња.) Зато што је мало време заладило, постала је продаја боље, цене истина нису се побољшале, али се опет продало до 5000. комада више са стоваришта. Тако закључена је једна партија да постави за месец фебруар 1880. по 45 новч. кило. На Дебрецинској вашару 23. септ. Било је 15000 комади мршавих свиња за рану, највише здраво хрђаво рањене, од који је већи део продат; од $1^1/_2$ и две године старе продавате су пар ф. 22. — ф. 35. Овогодишњи прасци од 8—10 месеци стари, продавати су по ф. 10 — ф. 18 пар. Цене бележимо: мађарске 280 до 340 кил. тешке $37^1/_2$—$39^1/_2$ новч. 200—250 кил. 41—42 новч., 140—180 кила 42—44 нов., српске тешке $37^1/_2$ новч. лаке $39^1/_2$ — 40 новч., влашке лаке 41—43 новч., штокле $39^1/_2$—$40^1/_4$ новч. (по килограму чиста мера.) — Цена рани кукуруз у натури ф. 6·80, јечам ф. 6·60 м. цент. за готово предато у магацину. — Остало је непродатих свиња од 21. септ. 69540 комади. — Дотерано је из Србије 340 ком., из Влашке 2650 ком., мађарском северном железницом 610 ком., све скупа 7790 ком. Свега уједно 77330 комада. — Отерато је у горњу мађарску 380 ком., у Беч (прошле недеље 1134) 3450 ком., у Праг 1000 ком., преко Боденбаха 3759 ком., преко Рутке 1110 ком., у Штутгарт-Мајнц 610 ком., са северном железницом 360 ком. Будимпешта 2280 ком., екстравилан 120 ком.; свега 13100 комада. — Остаје непродатих 64230 ком. — У акциским салашима леже 11460 ком. — Бечка пијаца од 25. септ. Дотерано је 4322 ком. свиња, продаја а и цене су остале као прошле недеље.

Маст свинска. Готова роба продавата је ове недеље ф. 47 до ф. 47.50 новч. заједно са буретом, за октобер и новембер да се лиферује ф. 43·50 нов. до ф. 44 без бурета.

Сланина ф. 49 до ф. 50, за варошку робу цена јој попустила на ф. 44, до ф. 45, надимљена ф. 50, до ф. 51.

Курс бечке берзе од 2. (14.) окт.

Ц. к. Дукати	ф.	5·58
Сребро	„	——.
Наполеони	„	9·34
Немачки марак	„	57·85
Лондон	„	117·25
Деонице аустр. народне банке	„	836·—
Темишварске растеретнице	„	88·50

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. октобром започела се последња овогодишња четврт нашему листу, те умољавамо све наше претплатнике, којима је са крајем септембра претплата истекла, да се изволе претплатити, како би лист непрекидно добијали.

Цена је листу за ову државу, Босну и Херцеговину на три месеца 3 фор. а. вр.

Овом приликом учитиво позивамо и све остале предбројнике, који нам за лист дугују и остале дужнике, да своје дугове што пре измире.

АДМИНИСТРАЦИЈА
„НАРОДНОГ ГЛАСНИКА"

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника." Штампарија „Народнога Гласника."